

บทคัดย่อ

ชื่อเรื่องวิทยานิพนธ์ : ปัญหาการควบคุมการเข้าแข่งขันในการจัดซื้อจัดจ้างของรัฐ
ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ. 2535

ชื่อผู้เขียน : นายปรเมศวร์ สังข์เอี่ยม

ชื่อปริญญา : นิติศาสตรมหาบัณฑิต

ปีการศึกษา : 2542

คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ :

1. อาจารย์ ดร. สงขลา วิชัยขัทคะ ประธานกรรมการ
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ขวัญชัย สันตสว่าง

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีวัตถุประสงค์ในการศึกษาปัญหาการควบคุมการเข้าแข่งขันในการจัดซื้อจัดจ้างของรัฐ ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ. 2535 โดยเฉพาะการจัดซื้อจัดจ้างโดยวิธีการสอบราคาและวิธีการประกวดราคา ซึ่งจะต้องดำเนินการให้มีการแข่งขันกันอย่างเป็นธรรม แต่ปรากฏว่าการดำเนินการจัดซื้อจัดจ้างในวิธีการดังกล่าวก่อให้เกิดปัญหาการทุจริตของเจ้าหน้าที่ที่มีอำนาจในการดำเนินการจัดซื้อจัดจ้าง โดยเฉพาะการใช้อำนาจของหัวหน้าส่วนราชการผู้มีอำนาจสูงสุดในหน่วยงานของรัฐตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ และรัฐมนตรีที่มีอำนาจในการกำกับดูแลส่วนราชการนั้น ทำให้รัฐต้องเสียประโยชน์จากการใช้จ่ายเงินงบประมาณแผ่นดินโดยไม่คุ้มค่า

ในวิทยานิพนธ์นี้เป็นการวิจัยเอกสาร โดยได้ศึกษารูปแบบและวิธีการใช้อำนาจของเจ้าหน้าที่ที่มีอำนาจเกี่ยวกับการดำเนินกระบวนการจัดซื้อจัดจ้างตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ. 2535 โดยมุ่งเน้นให้เห็นปัญหาการรั่วไหลของการใช้จ่ายงบประมาณแผ่นดินในการจัดซื้อจัดจ้างของรัฐ และได้ศึกษาสภาพปัญหาดังกล่าวซึ่งหากได้มีการปรับปรุงกฎหมายในส่วนที่เกี่ยวข้องให้รัดกุม ก็อาจจะแก้ปัญหาดังกล่าวได้ระดับหนึ่ง ซึ่งจากการศึกษาเห็นว่ารัฐควรวางมาตรการในการควบคุมการใช้อำนาจ

ของเจ้าหน้าที่ในประเด็นต่าง ๆ ดังนี้

1. สร้างกลไกการควบคุมการจัดซื้อจัดจ้างให้มีความโปร่งใส โดยการกำหนดหลักเกณฑ์การจัดหาที่เป็นมาตรฐาน ประกอบกับให้มีองค์กรที่มีอำนาจเป็นอิสระเข้ามาทำหน้าที่ตรวจสอบการใช้อำนาจของเจ้าหน้าที่ในขั้นตอนต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1.1 ในขั้นตอนการกำหนดรายละเอียดหรือคุณลักษณะเฉพาะของพัสดุ การกำหนดคุณสมบัติเบื้องต้น การกำหนดราคากลางของพัสดุที่จะทำการจัดซื้อจัดจ้าง ต้องกำหนดให้เจ้าหน้าที่พัสดุกำหนดหลักเกณฑ์การคัดเลือกพัสดุ ให้เป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนดโดยองค์กรผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งเป็นหน่วยงานอิสระ

1.2 ขั้นตอนการประกาศการจัดหา ควรจะมีการประกาศราคากลางให้ทราบโดยทั่วไป โดยมีข้อแม้ว่าราคาที่เสนอจะต้องไม่สูงกว่าราคากลางที่ประกาศ เพื่อป้องกันการสมยอมกันในการเสนอราคา

1.3 ขั้นตอนในการพิจารณาคัดเลือกคณะกรรมการที่เข้ามาทำหน้าที่คัดเลือกพัสดุหรืองานจ้าง ควรมาจากส่วนราชการต่าง ๆ เพื่อทำหน้าที่ได้อย่างอิสระ

1.4 การทำสัญญานั้น ควรที่จะต้องจัดให้มีองค์กรภายนอกที่เป็นอิสระเข้ามาทำหน้าที่ตรวจสอบการเข้าทำสัญญาและตรวจสอบสัญญาที่หน่วยงานของรัฐได้ทำไปแล้ว

1.5 การตรวจรับพัสดุหรือตรวจการจ้าง ควรที่จะให้องค์กรภายนอกที่เป็นอิสระเข้ามาตรวจสอบการปฏิบัติตามสัญญาของคู่สัญญา

1.6 การควบคุมการจัดซื้อจัดจ้างภายหลังการทำสัญญาให้ถูกต้อง เห็นควรที่จะต้องสร้างองค์กรควบคุมที่มีอยู่ให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น และกำหนดให้มีองค์กรที่จะเข้ามาทำหน้าที่ตรวจสอบเพิ่มมากขึ้น เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพอย่างแท้จริง

2. การใช้สิทธิในการอุทธรณ์การปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ในระหว่างที่มีการดำเนินการจัดซื้อจัดจ้างในแต่ละขั้นตอน สมควรที่จะมีการกำหนดให้มีการอุทธรณ์หรือร้องทุกข์ได้ หากปรากฏว่าการจัดซื้อจัดจ้างในครั้งนั้นได้ดำเนินการโดยไม่ถูกต้อง และสามารถที่จะขอให้หยุดการดำเนินการไว้ชั่วคราว จนกว่าจะได้มีการได้สวนเสร็จสิ้น

3. ต้องพัฒนานุเคราะห์ด้านการจัดซื้อจัดจ้างให้มีความรู้ความสามารถ เนื่องจากในแต่ละขั้นตอนของการจัดหาพัสดุ จำเป็นต้องใช้เจ้าหน้าที่ที่มีความรู้ความสามารถเฉพาะด้าน จึงจะทำให้การจัดซื้อจัดจ้างครั้งนั้นได้พัสดุที่มีคุณภาพตามความต้องการ

4. ต้องมีการแก้ไขระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ. 2535 โดยกำหนดให้เป็นประมวลกฎหมายบังคับใช้กับการจัดซื้อจัดจ้างในประเทศไทยโดยเฉพาะ และประมวลกฎหมายดังกล่าวจะต้องวางกลไกการควบคุมการจัดซื้อจัดจ้างในทุกขั้นตอนทั้งก่อนทำสัญญาและภายหลังการทำสัญญาแล้ว ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

5. ต้องมีกฎหมายที่จะเอาผิดกับข้าราชการ นักการเมือง หรือนุเคราะห์นอกที่เข้ามามีส่วนร่วมกับการทุจริตในการจัดซื้อจัดจ้าง โดยได้กระทำในลักษณะต่าง ๆ อันทำให้เกิดความเสียหายต่อรัฐ ไม่ว่าบุคคลนั้นจะเข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องกับกระบวนการดังกล่าว ไม่ว่าโดยทางตรงหรือโดยทางอ้อมก็ตาม

กล่าวโดยสรุป รัฐควรมีเครื่องมือในการตรวจสอบการใช้จ่ายงบประมาณในการจัดซื้อจัดจ้างอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งการตรวจสอบดังกล่าวจะต้องกระทำในขั้นตอนภายในของฝ่ายปกครองก่อนการจัดซื้อจัดจ้าง ระหว่างการปฏิบัติตามสัญญา และเมื่อได้ตรวจรับงานแล้ว โดยมีมาตรฐานกำหนดความรับผิดชอบของเจ้าหน้าที่แต่ละขั้นตอนอย่างชัดเจน รวมตลอดไปถึงมาตรการลงโทษคู่สัญญาในกรณีไม่สุจริตหรือทำงานด้วย